

L' ART DEL PAGÈS

Lo patriotisme en Catalunya. (*)

Tu honorificentia populi nostri.

Tu ets l' honor de nostre poble.

(Judith, 15, 10.)

SENYORA:

Las naciones sols viuen per la energia de son patriotisme. Mentre aquesta flama sagrada crema en lo pit de la majoria dels ciutadans, las contrarietats de tota mena no acaban ab ellas; sino que després de probas mes ó menos dures, logran aixecarse de sa postració y recobrar lo nivell que 'ls hi correspon. Espanya ha ofert en lo curs de sa historia per duas vegadas diferents la demostració irrefragable d' aquesta veritat.

Al contrari; si la comunió de vida moral s' extingeix en un poble, essent reemplaçada per sugestions egoístas; si á la abnegació de treballar, sufrir y morir per la pàtria li substitueixen los fets càlculs de la conveniencia personal, allavors aquell poble toca irremediament á son fi. Arrastrará durant mes ó menos temps per la escena del mon una existencia irregular y accidentada; però no lograrán salvarlo ni la grandesa de sos exèrcits ni la antigüetat de sas magistraturas ni lo en-

(*) Notable sermó pronunciat lo 29 de Maig de 1888 en la solemne festa celebrada ab motiu de la peregrinació de S. M. la Reyna Regent, D.ª Maria Cristina de Hapsburg-Lorena, al Santuari de la Mare de Deu de Montserrat, patrona del Principat, per lo M. I. Sr. D. Celestí Ribera y Aguilar, canonge de la catedral Basílica de Barcelona y professor de Teologia Dogmática en lo Seminari de la mateixa, publicat á expensas de la Excm. Diputació Provincial de Barcelona, en número de cinchcents exemplars, d' un dels quals lo traduhim directament en llengua catalana pera 'ls lectors de *L' Art del Pagès*, creyentho del seu agrado.

ginyós de sa administració ni la lluhentor de sas arts ni los progressos de sa industria. Sense necessitat de cridar al conquistador, ell anirà allà per sos passos mateixos y dispersará als quatre vents las innobles desferras d' aquell organisme caduch. Es la historia de totas las naciones corrompudas, que s' han enfonsat sota 'l pes venjador de sa propia ignomínia.

Lo patriotisme genuí (no 'l retórich, que se reduheix á paraulas sonóras y fantasmagóricas perspectivas), lo patriotisme llegitim, práctic, sobri en paraulas y llarch en fets, brota del cor y s' arrela exclusivament per la fé. En son origen mes retirat arrenca del amor innat á la llar doméstica y per mil llassos forts é impalpables s' exten successivament al poble natal, á la comarca, á la provincia, á la nació, abrassantlas en un teixit inmens de carinyo viril. Aquestos amors, lluny de ser antagónichs, s' escalonan entre sí ab lo rigurós encadenament de causa y efecte; y per ells se travalla, se sofreix, se mor obscurament, si es precís; porque la fé nos ensenya al altra part del sepulcre altra vida perdurable, ahont trovarán curullada recompensa cuants sacrificis en la present s' haguessin fet protegint y defensant prehuats objectes. Sense aquet fonament relligiós lo patriotisme mes sencer jamay passarà de ser un noble instinct, destinat á agostarse en flor; porque en tal supósit la vida present y sos plahers ho son tot pera l' home, y lo sacrificarlos espontáneament ni pot l' enteniment aconsellarho ni la conciencia imposarho. D' aquí que solsament los pobles relligiosos hajan sigut prácticament patriotas; y d' aquí que la doctrina católica, única que posseheix la veritat relligiosa complerta, haja sigut també la única que ha donat del patriotisme una explicació rigurosament filosófica y li ha dotat en la práctica d' estímuls tan eficassos y tendres á la vegada, tan forts y deliciosos com están enclosos en lo cult de María.

Ab efecte: constituïda la Mare del Verb reyna de cels y terra, no s' ha contentat ab vessar á mans plenas sos beneficis sobre 'ls homes en general; sino que, responnent al sentiment de patria de que estém parlant, ha crehat relacions mes intimas, mes dolsas ab cada nació, ab cada provincia, ab cada poble en particular, presentantse á sos fills baix advocacions distintas ab una fesomía especial, característica d' aquell territori, y convidantlos d' aquesta manera á fer del amor á la

pàtria terrena un camí pera arribar á la pàtria de la fé y de la eternitat. Los pobles que s' han honrat ab aquesta aliansa particular ab Maria, han identificat aquells dos sentiments com si no tinguessin mes que un sol objecte, y l' amor á Maria, aixecant y transfigurant l' amor á la pàtria, ha format d' abdós una especie de patriotisme sobrenatural.

Senyora: cridat á pesar de ma notoria incompetencia, á pro nunciar algunas paraulas en aquesta solemnitat, tal vegada no hauria sigut enterament inoportú, si 'l temps ho hagués permés, l' estudiar fins quin punt en lo cor de Catalunya ha palpatat un sentiment d' aquesta classe. Visitant V. M. per primera volta nostre estimadíssim Príncepat, tal vegada no li haguera sigut desagradable l' ohir fins quin punt, Maria, invocada ab lo títol especial de Mare de Deu de Montserrat, s' ha identificat ab nostra vida íntima y ha sigut pera 'ls catalans rica font del mes pur patriotisme; ab lo qual haguera resultat á la vegada explicada la significació profunda de la festa que aquí celebrém y lo goig íntim ab que en aquest dia vejém á nostra Reyna de la terra, personificació augusta de la pàtria, rendint homenatge y enmantellantse baix la protecció amorosa y eficacíssima de nostra Reyna dels cels. La evident necessitat emperó, d' allargar aqueixa funció lo menos possible y també las indicacions expresas que se m' han dirigit á aqueix propòsit, me fan desistir d' aquella idea y limitarme ab la vénia de V. M., á senzillas apuntacions y á la cita d' alguns fets, que sols molt lleugerament podré lligar en manoll.

Demaném avans la gracia del cel per intercessió de la mateixa Verge, resantli un *Ave Maria*.

(Continuará.)

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÁFICA.

PAGESOS: Á DEFENSARSE

Han vingut á nostras mans unas breus instruccions, (*) que esplican ab molta claretat las senyals que presenten los ceps en sas fullas, redoltas y arrels, quan están atacats per la filoxera. Las ha publicadas la Comissió provincial de defensa contra dit

(*) L' ART DEL PAGÉS las publicá en son número 326 corresponent al dia 2 del mes que som.

pugó, ab lo lloable y bon propòsit de que 'ls culliters y treballadors del camp pogan regoneixer la presencia de plaga tan terrible en los vinyats, durant los quatre anys en que permaneixen las filoxeras en las arrels dels ceps, mantenintse á costa de sa vida.

Un aplauso mereix per tan humanitari pensament, la Comissió provincial, y no havém de ser nosaltres quins deixém de donarlo, ja que es del tot indispensable coneixer á un insecte tan petit, pero enemich terrible en sa marxa, vida y costums, al objecte de poderlo tenir en sa tasca devastadora, si 's vol al menos disminuir son número, no podent ser avuy per desgracia completament exterminat.

Enteném, no obstant, que ha arribat ja 'l moment d' obrar, porque quan sabrém que las filoxeras se 'ns menjan la sava dels ceps y ho haurém comunicat á las autoritats corresponents, ¿quins remeys s' aplicarán? ¿Té medis la Comissió pera presentarse al moment sobre 'l terreno invadit, y obrar ab la llestesa y energia que demana la existencia del mal? ¿Y si 'ls té, per que no treballar tot seguit y combatre constantment pera matar filoxeras? ¿Y si no 'ls té, porque no havém de pendre una resolució ferma á fi de que, una vegada convensuts de que 'ls ceps están destinats á morir sense remisió per la munió de pugons que devoran sas arrels, se pogan matar forsa número d' aquestas bestioletas, arrancant las plantas pera cremarlas á pilóns, (ab auxili del petroli ó del quitrà,) posats en fumiguers ben espessos; puig d' aquesta manera 's lograria que 'l mal no s' agafés tan aviat á las demás plantacions vehinas?

Si las autoritats superiors, las dels pobles, sindicats y comissions nombradas expressament pera defensar lo conreu mes productiu de nostra terra, han sigut fins ara impotents pera poder organisar una bona campanya de destrucció, ¿per que 'ls pagesos no havém de constituhirnos en una especie de somatent, pera que...á esgarrapadas, si no 's pogués d' altra manera, escorcollessim las arrels, al segon any de estar filoxeradas, que es quan las fullas y redoltas donan senyals d' estar malaltas, pera cremarlas sense compassió y ab ellas també 'ls ceps?

¿Quins inconvenients hi pot haver per no ferho aixís?

Quan se cala foch á una casa, no hi ha may dificultats pera apagarlo, si 'l remey consisteix en tirar á terra una paret y fins las casas del costat.

Quan un crit d' alarma ó la campana del somatent avisa al vehinat pera donar ausili á alguna misia ó casa que s' intenta robar, ningú 's nega á sortir al carrer pera empaytar y agafar als lladres; y avuy que coneixém la filoxera que cualsevol pot

veure ab una senzilla y petita ullera, avuy que sabém com es y ahont fa 'l niu, ¿per qué no havém de fer algun petit esfors pera disminuir al menos sa cria y aturar sa destructora marxa? Tal vegada, defensantnos y tenint present alló (que cuasi tenim olvidat) *Deu diu, ajudat que t' ajudaré*, podrém contenir per alguns anys mes la mort de las vinyas y ¿qui sab si mentrestant trobarém la manera de conservarlas. ab remeys que encara vindrian á temps?

Pagesos: los que som rabassers. posémnos de comú acort ab los amos de la terra pera obrar ab lo sentit que acabém de manifestar y salvar en lo que pugám nostres ceps, y 'ls que som propietaris. obrém ab la promptitut, energia y prudencia que 's necessitan pera combatre sens treva ni descans aquesta horrible plaga. Lo pitjor de tot es no fer res. Tot organissant la campanya, la filoxera s' aprofita y quan nos n' adonarém ja no hi serém á temps

Si deixém viure tranquil lo pugué, s' acabará la vida de las vinyas ab un tancar y obrir d' ulls y per lo tant, no hi pot haver pitjor castich y fins tal vegada res mes culpable en aquest assumpto de vida ó mort, que 'l permaneixer ab los brassos plegats, deixant que la filoxera fassi son camí

Vigilancia continua, donchs, y á matar filoxeras, ja desde 'l primer any de sa vida, si pot ser, y sinó, ferho sens pensarshi més desde 'l segon, en que 'ls estragos son ja visibles, donchs que 'l cep brota ab menos forsa, quedant las redoltas mes curtas y 'ls rahins mes xichs, observantse ja al fort del estiu las tacas y rotllos que forman los ceps atacats per lo color més groch dels pámpols, los quals s' arrugan per las voras, cayent en la tardor primer que 'ls demés.

L' home pot molt y creyém que en aquesta desgracia no deu presentarse menos gran que en las altrás que 'l rodejan. Si no 's lluyta, será impossible conseguir la victoria, y quan veurém erms los camps, y estarem privats del rich fruyt que es avuy nostra única riqueza, allavors plorarém los resultats de nostres dubtes y de la falta de enérgicas resolucions.

Sant Sadurní de Noya, 29 Maig de 1888 —Pere Rovira.—Eudalt Romeu.—Manuel Raventós.—March Mir.—F. Formosa.—Rafel Mir.—Pau Raventós.—Joan Casanovas y Prat.—Anton Escayola.—Joseph Casellas.—Jaume Miret y Soler.—Pere Alemany.—Mariano Santacana.—Joseph Massana.—Modest Casanovas.—Francisco Romeu.—Joseph Rafols.—Joan Carreras.—Magí Ferrando.—Joan Guasch.—Joan Vivé y Morera.—Pau Torelló.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Calderas de vapor pera industrias, labors ó travalls agricolas.

D' aquestas n' hi ha de fixas, semi-fixas y locomóvils. Son nom indica ja lo que son.

Las primeras son las de millor sistema, donchs son difícils d' espatllarse y la seva direcció y cuidado molt mes fácil que en las altres calderas. En cambi son las mes caras d' instalació. Entre aquestas se trovan com millors las del sistema Cornuailles, de Galloway y llars de foch exteriors.

Las calderas de bullidors exteriors reuneixen las bonas condicions de gran duració, ser fácils de netejar y també las de mes fácil conducció, donchs haventhi proporcionalment molta aygua, lo nivell no varia molt, y haventhi gran cambra de vapor, la presió se manté constant ab facilitat. Tenen en contra que son los generadors que aprofitan menos lo combustible.

La caldera Galloway es entre las fixas la que aprofita mes lo calorich de la llar, y sa instalació, com totas las de llar interior, es mes fácil y no ocupa tant lloch.

La caldera Cornuailles se pot colocar entre las duas avans citadas. Tant en aquesta com en la Galloway hi ha que tenir molt cuidado en que sos fonsos estigan construïts ab solidesa y ab planxa resistent y de bona calitat.

Com las calderas deuen netejarse sovint, y están exposadas á desperfectes, hi ha que procurar que 'l moli, fàbrica d' oli, etc., no deixi de funcionar per falta de vapor. Pera evitar aixó, y cuan la caldera que se necessita dega ser menor de 20 cavalls, hi ha que posarne duas d' aquesta forsa, y ab aquesta precaució se té que mentres funciona una d' ellas, l' altre pot netejarse ó adobarse. Si se necessita de major forsa, hi ha que colocar tres calderas, cada una d' ellas de la meytat de la forsa que se necessita, lograntse aixís que mentres funcionan dos d' aquestas donant lo vapor necessari, l' altra se la neteja ó adoba.

Hi ha que tenir present sempre que s' instalan las calderas, que la industria pot tenir mes desentrotllo ab lo temps; per aixó hi ha que deixar lloch pera poder instalar, cuan convinga, altra caldera. Es práctica recomanable instalar ja, desde 'l principi, las calderas de major forsa que la necessària. Al colocar una caldera, tinguis present que es bó que 'l forat de presa de vapor estiga mes baix que la base del corrió motor.

Las calderas fixas serveixen pera grans forsas.

Calderas semi-fixas

Serveixen aquestas principalment en instalacions en que no hi ha molt lloch disponible. Com que exigeixen molt mes cuy-

dado y netedat, principalment las tubulars, lo qui las maneja té que ser persona que sapiga dirigirlas bé.

Las verticals de bullidors encreuhats sols dehuen emplearse fins la dimensió anomenada de 10 cavalls, donchs las de major magnitud son molt difícils de manejar.

Las tubulars ja sigan verticals ja horizontals son mes económicas en combustible que totas las demás classes de calderas y á la vegada son semi inexplosibles; però en cambi son las mes engorrosas de manejar. Las verticals sols deuhuen usarse fins forsas de 12 á 14 cavalls.

Las horizontals poden emplearse fins la de 30 cavalls.

Totas aquestas calderas poden acoblarse ab molta facilitat.

Las tubulars horizontals serveixen ja pera donar vapor á diferents llochs, en qual cas se fan locomóviles; ó pera alimentar la máquina de vapor de las locomóviles tan útils en agricultura.

UN PAGÉS.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Canal d' Urgell.—S' ha resolt satisfactoriament lo grave y ruidos conflicte pendent fa molt temps entre 'ls regants d' Urgell y la Compañía del Canal, gracias á la campanya empresa per la Diputació, Ajuntament, Societat de Amichs del País, Col·legi d' abogats, Cambra de comers, premsa y demás corporacions de Lleida. La Compañía ha desistit en absolut de sas pretensions respecte á la concessió dels beneficis de la lley de canals y pantanos de 1870.

Centre Agrícola del Panadés.—Havent disposat la Excmá Comissió de defensa contra la filoxera d' aquesta Provincia celebrar una reunió á las 10 del matí d' avuy, s' invita als agricultors y amants de nostra terra, perque assistescan á dita reunió, que tindrà lloch en lo local de aquesta Societat, ó be en lo que designará la Excmá. Comissió provincial.

Procurarém que L' ART DEL PAGÉS hi estiga representat.

Filoxera.—Pera comprobar la existencia de la filoxera en las vinyas, ó millor, pera coneixer si un cep está invadit, basta arrencar del mateix algunas fullas y fassintse sumergir en un dipòsit d' aygua per espay de sis horas; passadas aquestas, las fullas se tornarán de un color roig, si tenen la filoxera y conservarán son vert natural si no fossin atacadas. Aixís ho ha apreciat un intelligent agricultor que no 's cansa en estudiar quant pot esser útil á la agricultura y en especial pera combatre la plaga filoxérica, segons veyém en *Lo Somatent* de Reus.

Lo Sindicat de propietaris rurals instituhit en la vila de Sitges pera la defensa de sos vinyats contra la filoxera, participa

als propietaris dels mateixos que aviat comensarà la inspecció que anyalment fa á son terme pera escuadrinyar si hi ha ó no alguna taca ó sintoma filoxèrich.

Plaga.—Escriuhen de Manresa que en alguns vinyats de la comarca del Pont de Vilumara, d' aquell paritit judicial, s' han descubert uns insectes d' un color verdós que rosegan los ceps de tal manera, que deixantlos sense fullas y sense rebrots, fan impossible la próxima esperansa de cullita del ví.

La Societat «Lo Foment de Manresa», alarmada al veure que, en dos dias, han prés tal increment aquells insectes, que un sol pagés ne recullí tres sachs plens en pocas horas, ha enviat una comissió de son sí á la mencionada comarca, pera que estudiés la naturalesa d' aquells animals y los medis oportuns pera combatre sa propagació y ha donat coneixement del fet al Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, remetentli alguns exemplars, esperant sa valiosa cooperació.

Seda. La cullita de seda, encara que reduhida á proporcions insignificants, per haver desaparescut las plantacions de moreras, dona aquest any un resultat magnífich. Son moltras andanas en que se recullen vint y mes cuarterons de capoll per unsa de llevor, y es aquell de una calitat superior. Decididament, ab lo sistema de selecció se pot ja garantir completament lo bon resultat de una llevor, y essent aixó aixís, la cullita de la seda es de las mes convenientes al pagés.

Fixintse ab aixó ls propietaris y masovers, treguin cálculs exactes, y estém segurs que reproduhirán sas antigas plantacions de moreras.

Lo preu del capoll es molt baix, puig sols se paga aquest any á nou pessetas lo cuarteró, pero tot y així, compensa ab excés al pagés.

Taronja.—La poca taronja que queda en la Plana de Castelló s' está pagant á 3 y 3 y 1/2 duros lo miler, y molts que no la volgueren vendre á 4 y 1/2 y 5 duros, la tenen que cedir, si no volen quedársela.

Verduras.—Diuhén de Gandía que continúa animada la exportació de verduras y especialment lo tomatech, del qual n' hi ha bona demanda, poguent assegurar-se que de subsistir, la campanya resultarà millor de lo que 's creya, ab tant mes motiu quant que la producció aquest any ha sigut poch menos que mitjana comparada ab la d' anys anteriors.

Los preus á que 's venen las fruytas y verduras pera la exportació, son los següents: albercochs á 2 pessetas arroba, monjetas á 2, tomatechs d' embarch á 3 y sebas á 3'50

IMPRÉNTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FRIU, MOLAS, 31. —BARCELONA.